

Op verhaal komen: een contextuele bijbelstudie over lichamelijkeid

Nodig: Bijbels, kaars, liedboeken, flipover en pennen/stiften. Optioneel: kopieën van de bijlage.

Bijbelstudie over Matteüs 26:1-17

Stap 1: Openen en kennismaken

Nodig de mensen uit rond het licht van de kaars te gaan staan. Zing een lied als 'Een mens te zijn op aarde' (538). Pak de kaars en laat deze rondgaan in de kring. Nodig iedereen uit daarbij zijn of haar naam te noemen.

We zijn allemaal gekend bij God. Mag God bij ons zijn dit moment. Dat het Woord mag gaan spreken, dat onze harten gaan branden.

Vraag of mensen op dit moment dingen willen neerleggen bij God. Geef de ruimte zodat mensen spontaan kunnen reageren. Vat samen: dat al onze zorgen, onze verlangens, onze hoop, onze wanhoop gekend zijn bij God en dat Hij erbij is, altijd.

Bid samen het Onze Vader.

ZIEN – Verkennen van het eigen verhaal

Stap 2: Introductie en context

In een interview op de website nieuwwij.nl werd theoloog Janneke Stegeman gevraagd wie zij de beste theoloog vond. Zij antwoordde het volgende: "Heel vernieuwend is, nog steeds, de Argentijnse theologe Marcella Althaus-Reid (1952-2009). Zij was een bevrijdingstheologe, en een kritische: het ging in de bevrijdingstheologie over recht voor armen en onderdrukten, maar niet over lichamelijkeid en seksualiteit. Als lichamen nooit ter sprake komen, is in de praktijk het meest voorkomende lichaam normatief. In de theologie is dat, nog steeds, het lichaam van de witte, heteroseksuele man. Dan vallen nogal wat mensen buiten de boot. Wat voor vragen levert het op als iedereen meedoet? Bijvoorbeeld: waarom is onze maatschappij zo happig op het bekritisieren van de kledingkeuzes van moslima's?"

Deze studie staat in het teken van lichamelijkeid en de omgang met ons lichaam.

Wat roept dit op bij de deelnemers?

Als we de vraag stellen: hoe denken we over ons lichaam? Wat roept die vraag op? Is dat een normale vraag en kunnen we daar een gewoon gesprek over voeren, of is het een vreemde vraag? Waarom is dat dan vreemd, ons lichaam is toch iets wat bij ons hoort? Bespreek dit met elkaar.

Lees eventueel het artikel in de bijlage en bespreek dat samen.

IN GESPREK MET DE TEKST – Verkennen van het bijbelverhaal

Stap 3: De Bijbel openen

Lees samen Matteüs 26:1-17. Vraag iemand het hele stuk te lezen, of lees de kring rond, om de beurt een vers.

Stap 4: De tekst bestuderen

Vraag in de groep: Waar gaat deze tekst over? Verzamel de antwoorden op een flipover.

Stap 5: In kleine groepjes de tekst bestuderen

Verdeel de groep in kleinere groepjes van drie mensen. Geef hun de volgende vragen mee:

- Hoe gaat de vrouw met het lichaam van Jezus om?
- Hoe gaat Judas Iskariot met het lichaam van Jezus om?
- Hoe gaat Jezus zelf met zijn lichaam om?

Laat ze de antwoorden op een flap schrijven.

Stap 6: Terugkoppeling van de kleine groepjes naar de grote groep

Laat de groepjes hun werk presenteren. Wat valt op?

HANDELEN – Samen werken aan verandering

Stap 7: Terugkoppelen aan eigen leven en context

Wat leren we van dit verhaal over hoe we kijken naar lichamen, omgaan met lichamen?

Kijken we anders naar een vrouwen- of mannenlichaam? Een vrouw zalft hier Jezus, zou het verhaal anders zijn geweest wanneer een man dat had gedaan?

Hoe willen wij zelf met lichamen omgaan? Zet het verhaal ons ergens toe aan?

Stap 8: Afsluiten

Onze traditie vindt lichamelijke lastig. Het lichaam is verdacht. Het lichaam leidt ons af. Maar zijn we niet ons lichaam? Hoe kunnen we ons lichaam eren, hoe kunnen we goed voor ons lichaam zorgen?

Vraag de mensen een hand op hun arm te leggen om hen eraan te herinneren: wanneer we niet kunnen bidden, kunnen we wel onze hand op ons leggen en ons herinneren: hier is God. Dat is al een gebed. God is met ons.

Achtergrondinformatie voor de facilitator

Jezus is hier te gast bij Simon, degene die aan huidvraat had geleden. Ook hier komt het thema van het lichaam mee. Een geschonden lichaam, dat weer heel is gemaakt.

Iemand zalven met olie of parfum had verschillende functies in de Oudheid. Koningen en priesters werden gezalft als bevestiging van hun ambt (zie Exodus 40:15, 1 Samuël 16:12). De zieken werden gezalft als een ritueel van genezing (Marcus 6:13, Jakobus 5:14) en de doden werden gezalft om begraven te worden (Marcus 16:1). Al deze betekenissen komen mee in wat deze vrouw hier doet. Ze neemt een heilige taak op zich.

Het is een verhaal dat we op verschillende manieren terugvinden in de verschillende evangeliën. De versie in Marcus 14:1-11 lijkt erg op dit verhaal in Matteüs. Lukas 7:36-50 is anders, daar gaat het om een zondares. Zij wast de voeten van Jezus met haar tranen, droogt ze af met haar haar, kust ze, en wrijft ze in met olie. In Johannes 12:1-11 is het Maria, de zus van Lazarus en Marta, die de voeten van Jezus zalft en ze afdroogt met haar haar.

In de tekst klinkt het thema door van overvloed en verspilling. Jezus als 'verspiller'. Zoals hij eigenlijk ook heel gek een herder naar 1 van de 99 schapen laat zoeken. Dat is niet economisch. Of vertelt over die vrouw die haar muntje vindt en direct geld uitgeeft om die vondst te vieren. Of de arme weduwe die twee muntjes in de offerkist in de tempel werpt. Is Jezus een verspiller van 'leven'? Is Jezus het embleem van volheid? Johannes 10:10: Ik ben gekomen om hun het leven te geven in al zijn volheid. Lucas 6:38: Geef, dan zal je gegeven worden; een goede, stevig aangedrukte, goed geschudde en overvolle maat zal je worden toebedeeld. Want de maat die voor anderen gebruikt, zal ook voor jullie worden gebruikt.

Bekijk ook de algemene instructie voor een bijbelstudie op <https://www.protestantsekerk.nl/contextueel-bijbellezen/>. Daar vindt u aanwijzingen om de bijbelstudie te begeleiden. Bereid het goed voor en let met name op hoeveel tijd er is. Het is aan te raden zeker twee uur in te plannen, of anders het programma over twee avonden te verdelen. Maak van tevoren keuzes en een tijdspad. Deze opzet is een leidraad, natuurlijk kunt u de opzet ook aanvullen of aanpassen aan de groep.

Door Sietske Blok, die voor Kerk in Actie gewerkt heeft in Brazilië